

SAFETY 21

----- Magazín moderního pojetí bezpečnosti a ochrany zdraví při práci -----

**PRACOVNÍ ZDRAVÍ
A BEZPEČNOST s.r.o.**

vydání 2004/01, 6.2.2004

Vážení čtenáři SAFETY 21,

přinášíme Vám první číslo našeho magazínu v tomto kalendářním roce. Věříme, že i nadále bude pro Vás podporou při Vašich činnostech. Děkujeme všem, kteří nám napsali a těšíme se na další dotazy a připomínky. Jsme potěšeni skutečností, že námi spravovaný server CZSAFETY začal úspěšně sloužit svému účelu. I nadále bude v provozu pro potřeby komunikace a konzultace oblastí BOZP, PO.

Upozorňujeme, na již delší dobu avízovanou, změnu v legislativě vztahující se ke kategorizaci prací, které jsme věnovali větší část tohoto vydání.

Předkládáme Vám, mimo jiné, výtah z vyhlášky 432/2003 Sb., která podstatně mění faktory a limity pro zařazování prací do kategorií.

OBSAH:

Fotografie na úvod...	2
Změna při zařazování prací do kategorií.	3
Je mnoho důvodů proč prosazovat bezpečnost práce.	12
Co je to CEN a jaké publikace vydává?	13
Školení řidičů referentů.	14
Poznámka k přestávkám v práci.	14
Fotografie na závěr...	15

Magazín vydává společnost Pracovní zdraví a bezpečnost s.r.o., Jana Žižky 1598, 434 01 Most. Redakce: Mgr. Jan Kulhavý, tel. 602 711 411, fax: 476 101 373, e-mail: jkulhavy@markl.cz.

Magazín je vydáván pro čtenáře zdarma prostřednictvím elektronické pošty a internetových stránek a je možné jej volně šířit v závislosti na rozhodnutí jeho odběratelů.

Informace obsažené v tomto magazínu nemají žádnou právní závaznost. Tu mají příslušné obecně závazné právní předpisy. Společnost Pracovní zdraví a bezpečnost s.r.o. nenese žádnou odpovědnost za škody vzniklé jakýmkoliv využitím informací zveřejněných v tomto magazínu.

© 2004, Pracovní zdraví a bezpečnost s.r.o.

Na úvod jedna fotografie...

...podle ústního vyjádření kontrolních orgánů z prosince 2003, tento sklad technických plynů splňuje veškeré požadavky na provoz. Co vy na to?

ZMĚNA PŘI ZAŘAZOVÁNÍ PRACÍ DO KATEGORIÍ!

Na následujících řádkách je výtah z vyhlášky, nejdůležitější změny jsme zdůrazněny **červeně**. Poznámky autora jsou uvedeny v závorce s odkazem pozn. autora.

Celé znění vyhlášky lze stáhnout ve formátu .pdf (formát určený pouze pro čtení) na :
http://www.mvcr.cz/sbirka/2003/zakon_12.html

Pokud máte potřebu mít tuto vyhlášku ve formátu .doc (pro práci v Microsoft Word) napište nám na jkulhavy@markl.cz

Výtah z vyhlášky 432/2003 Sb.ze dne 4. prosince 2003,

kteřou se stanoví podmínky pro zařazování prací do kategorií,limitní hodnoty ukazatelů biologických expozičních testů, podmínky odběru biologického materiálu pro provádění biologických expozičních testů a náležitosti hlášení prací s azbestem a biologickými činiteli

Ministerstvo zdravotnictví stanoví podle § 108 odst. 1 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 274/2003 Sb., (dále jen „zákon“) k provedení § 37odst. 1, §39 odst. 3 a odst. 4 a § 41 odst. 1 zákona:

§1

Předmět úpravy

(1) Tato vyhláška stanoví v souladu s právem Evropských společenství 1) kritéria, faktory a limity pro zařazování prací do kategorií, limitní hodnoty ukazatelů biologických expozičních testů, podmínky odběru biologického materiálu pro provádění biologických expozičních testů a náležitosti hlášení prací s azbestem a biologickými činiteli.

(2) Faktorem se pro účely této vyhlášky rozumí fyzikální, chemické a biologické činitele, prach, fyzická zátěž, zátěž teplem a chladem, psychická a zraková zátěž a další faktory, 1a) které mohou mít nebo mají vliv na zdraví.

(3) Kritéria, faktory a limity pro zařazování prací do kategorií upravuje příloha č. 1. Limitní hodnoty biologických expozičních testů a podmínky odběru biologického materiálu pro provádění biologických expozičních testů upravuje příloha č. 2.

Zařazování prací do kategorií

§2

(K § 37 zákona)

(1) Zařazení práce do kategorie vyjadřuje souhrnné hodnocení úrovně zátěže faktory rozhodujícími ze zdravotního hlediska o kvalitě pracovních podmínek.

(2) Při zařazování prací do kategorií se ve smyslu § 37 odst. 3 písm. e) zákona stanoví kategorie rozhodujících faktorů v charakteristické směně. Za rozhodující faktory se považují faktory, které při dané práci podle současné úrovně vědeckého poznání mohou významně ovlivňovat nebo ovlivňují zdraví. Při zařazení jednotlivých faktorů do kategorie práce se do návrhu podle § 37 odst.3 písm.e) zákona uvede zařazení práce s jednotlivými rozhodujícími faktory podle přílohy č.1 v charakteristické směně. Za charakteristickou směnu se pokládá směna, která probíhá za obvyklých provozních podmínek, při níž doba výkonu práce s jednotlivými rozhodujícími faktory daném časovém úseku odpovídá celoročně nebo v rozhodujícím období skutečné míře zátěže těmito faktory.

(3) Při zařazování prací do kategorií se bere v úvahu vzájemné ovlivňování účinků jednotlivých faktorů, pokud je toto ovlivňování na podkladě současných vědeckých poznatků známé.

§3

(1) Ve smyslu § 2 se za práce

(a) **kategorie první** považují práce, při nichž podle současného poznání **není pravděpodobný nepříznivý vliv na zdraví,**

(b) **kategorie druhé** považují práce, při nichž podle současné úrovně poznání **lze očekávat jejich nepříznivý vliv na zdraví jen výjimečně,** zejména u vnímavých jedinců, tedy práce, při nichž nejsou překračovány hygienické limity faktorů stanovené zvláštními právními předpisy 2) (dále jen „hygienické limity“), a práce naplňující další kritéria pro jejich zařazení do kategorie druhé podle přílohy č.1,

(c) **kategorie třetí** považují práce, při nichž jsou překračovány hygienické limity, a práce naplňující další kritéria pro zařazení práce do kategorie třetí podle přílohy č. 1, přičemž expozice fyzických osob, které práce vykonávají (dále jen „osob“), není spolehlivě snížena technickými opatřeními pod úroveň těchto limitů, a pro zajištění ochrany zdraví osob je proto nezbytné využívat osobní ochranné pracovní prostředky, organizační a jiná ochranná opatření, a dále práce, při nichž se vyskytují opakovaně nemoci z povolání nebo statisticky významně častěji nemoci, jež lze pokládat podle současné úrovně poznání za nemoci související s prací,

(d) **kategorie čtvrté** považují práce, při nichž je vysoké riziko ohrožení zdraví, které nelze zcela vyloučit ani při používání dostupných a použitelných ochranných opatření.

(2) Kategorie, do které má být práce zařazena podle § 37 odst. 3 písm. c) zákona, se v případě, že jde o práci spojenou s expozicí několika faktorům, stanoví podle nejméně příznivě hodnoceného faktoru.

§7

Závěrečné ustanovení

Zrušuje se vyhláška č. 89/2001 Sb., kterou se stanoví podmínky pro zařazování prací do kategorií, limitní hodnoty ukazatelů biologických expozičních testů a náležitosti hlášení prací s azbestem a biologickými činiteli.

§8

Účinnost

Tato vyhláška nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2004.

Příloha č. 1 k vyhlášce č. 432/2003 Sb.

Kritéria kategorizace prací

1. Prach

Přípustný expoziční limit (dále jen „PEL“) se vztahuje podle povahy prachu buď na hodnoty vyjádřené v mg/m³ nebo jde-li o vláknité prachy na počet vláken/cm³. Pokud jde o prach z azbestu, u něhož není známé přesné mineralogické zařazení nebo jde o prach pocházející ze směsi různých druhů azbestu, použijí se pro zařazení práce do kategorie kritériální hodnoty pro amfibolové azbesty.

Při nestandardních časových charakteristikách pracovní expozice, jimiž jsou: týdenní expozice rozdělená jinak než na pět osmihodinových směn (směny 10, 12-ti hodinové a pod.), menší počet směn za pracovní týden než 5, proměnlivý počet hodin za pracovní týden, se pro zařazení práce do kategorie druhé až třetí použije hodnocení expozice prachu podle celotýdenního časově váženého průměru koncentrací, pokud celosměnová průměrná koncentrace v žádném z pracovních dnů nepřekročí trojnásobek hodnoty PEL.

Kategorie druhá

Do druhé kategorie se zařazují práce, při nichž jsou osoby vykonávající tyto práce (dále jen „osoby“) exponovány prachu, jehož průměrné celosměnové koncentrace v pracovním ovzduší jsou vyšší než 30 % hodnoty PEL stanoveného pro tento druh prachu zvláštním právním předpisem 4) hodnotu PEL však nepřekračují.

Kategorie třetí

Do třetí kategorie se zařazují práce, při nichž jsou osoby exponovány prachu, jehož průměrné celosměnové koncentrace v pracovním ovzduší jsou vyšší než hodnota PEL pro tento druh prachu stanoveného zvláštním právním předpisem 4), avšak nepřekračují jeho trojnásobek.

Kategorie čtvrtá

Do čtvrté kategorie se zařazují práce, při nichž jsou osoby exponovány prachu, jehož koncentrace jsou vyšší než je uvedeno pro třetí kategorii.

2. Chemické látky

Základním kritériem kategorizace prací spojených s expozicí osob chemickým látkám je hodnocení expozice podle naměřených koncentrací těchto látek v pracovním ovzduší v dýchací zóně osoby a jejich srovnání s kritériálními hodnotami uvedenými pro jednotlivé kategorie v této vyhlášce.

Protože dýchací ústrojí nemusí být jedinou cestou vstupu chemických látek do organismu exponované osoby a na expozici se může podílet i vstup zažívacím ústrojím a kůží a množství látky přijaté dýchacím ústrojím může výrazně kolísat zejména v závislosti na plicní ventilaci, berou se v odůvodněných případech v úvahu, vedle výsledků měření koncentrace látek v pracovním ovzduší, také výsledky vyšetření osob pomocí biologických expozičních testů a schopnost některých látek pronikat do organismu jinými cestami vstupu, například neporušenou kůží.

Pro hodnocení expozice cytostatikům označeným Mezinárodní agenturou pro výzkum rakoviny jako karcinogeny skupiny I nebo skupiny 2A lze použít cytogenetická vyšetření exponovaných osob. Cytogenetická vyšetření lze dále použít pro hodnocení expozice karcinogenům zařazeným podle zvláštního právního předpisu 4) do 1. a 2. skupiny a mutagenům 2. skupiny, pokud nejsou pro hodnocení expozice dané látky k dispozici standardní metody, například měření inhalační expozice nebo biologické expoziční testy nebo pokud může být podle současného poznání u dané látky významná i expozice jinými cestami než dýchacím ústrojím.

Práce s chemickými látkami, pro které nejsou stanoveny hodnoty PEL nebo nejvyšší přípustné koncentrace (dále jen „NPK-P“) v pracovním ovzduší, se kategorizuje individuálně na základě hodnocení jejich toxikologických vlastností a míry expozice při dané práci.

Kategorie druhá

Do druhé kategorie se zařazují práce, při nichž jsou osoby exponovány

(a) chemickým látkám, jejichž průměrné celosměnové koncentrace v pracovním ovzduší jsou vyšší než 0,3 jejich hodnot PEL, avšak nepřekračují hodnotu PEL ani hodnotu NPK-P stanovených zvláštním právním předpisem 4),

(b) chemickým látkám, pro něž je stanovena zvláštním právním předpisem 4), jen hodnota NPK-P, pokud se jejich koncentrace v pracovním ovzduší pohybují mezi 0,3-1 NPK-P, avšak hodnotu NPK-P nepřekračují,

(c) směsi chemických látek s předpokládaným aditivním účinkem, jestliže součet podílů celosměnových průměrných koncentrací jednotlivých látek v ovzduší z jejich hodnot PEL je vyšší než 0,3 ale nižší než 1,

(d) chemickým karcinogenům skupiny 1. a 2. a mutagenům skupiny 2. uvedeným ve zvláštním právním předpisu 4) a dalším chemickým látkám označovaným podle zvláštního právního předpisu 5) větami R 26, R 27, R 28 a jejich kombinacemi, větami R 39, R 42, R 43, R 45, R 46 a R 49, R 60, R 61 nebo nebezpečným látkám uvedeným ve zvláštním právním předpisu 6), pokud práce s nimi nenáleží podle výsledků komplexního hodnocení expozice zaměstnanců do kategorie vyšší.

Kategorie třetí

Do třetí kategorie se zařazují práce, při nichž jsou osoby exponovány

(a) chemickým látkám, jejichž průměrné celosměnové koncentrace v pracovním ovzduší překračují hodnotu PEL, avšak nepřekračují hodnotu NPK-P nebo, pokud pro danou látku není hodnota NPK-P stanovena, nepřekračují trojnásobek hodnoty jejího PEL,

(b) chemickým látkám, pro něž je stanovena zvláštním právním předpisem 4) jen hodnota NPK-P, pokud je hodnota NPK-P překročena,

(c) směsi chemických látek s předpokládaným aditivním účinkem, jestliže součet podílů celosměnových průměrných koncentrací jednotlivých látek v ovzduší z jejich hodnot PEL je vyšší nebo roven 1 ale nižší než 2.

d) pracovním procesům s rizikem chemické karcinogenity 4).

Kategorie čtvrtá

Do čtvrté kategorie se zařazují práce, při nichž jsou překročeny kritériální hodnoty pro zařazení do třetí kategorie.

3. Hluk

Kategorie druhá (jedná se o rozmezí 75-85 dB- pozn.autora),

Do druhé kategorie se zařazují práce, při nichž jsou osoby exponovány:

(a) ustálenému nebo proměnnému hluku, ustálenému nebo proměnnému hluku s prokazatelným podílem impulsního hluku nebo hluku, který sestává během pracovní doby z dílčích expozic hluku, jejichž ekvivalentní hladina akustického tlaku $A_{Leq, 8h}$ je vyšší než nejvyšší přípustná hodnota stanovená pro osmihodinovou směnu zvláštním právním předpisem 7) snižená o 10 dB, avšak nepřekračuje tuto nejvyšší přípustnou hodnotu stanovenou pro osmihodinovou pracovní dobu

(b) po dobu trvání některé dílčí pracovní operace ustálenému nebo proměnnému hluku, ustálenému nebo proměnnému hluku s prokazatelným podílem impulsního hluku, jehož ekvivalentní hladina akustického tlaku $A_{L_{Aeq}}$ překračuje 85dB, avšak nepřekračuje nejvyšší přípustnou hodnotu hluku $A_{L_{Aeq, 8h}}$ stanovenou zvláštním právním předpisem 7) nebo (c) impulsnímu hluku, jehož průměrná hladina špičkového akustického tlaku C překračuje 130 dB, ale nepřekračuje 140 dB.

Kategorie třetí (jedná se o rozmezí 85-105 dB- pozn. autora),

Do třetí kategorie se zařazují práce, při nichž jsou osoby exponovány:

(a) ustálenému nebo proměnnému hluku, ustálenému nebo proměnnému hluku s prokazatelným podílem impulsního hluku, jehož ekvivalentní hladina akustického tlaku $A_{L_{Aeq, 8h}}$ překračuje nejvyšší přípustnou hodnotu stanovenou pro osmihodinovou pracovní dobu o méně než 20 dB.

(b) impulsnímu hluku, jehož průměrná hladina špičkového akustického tlaku C překračuje 140, ale nepřekračuje 150 dB.

Kategorie čtvrtá (hodnoty překračují 105 dB - pozn. autora)

Do čtvrté kategorie se zařazují práce, při nichž jsou osoby exponovány hluku, jehož ekvivalentní hladina akustického tlaku $A_{L_{Aeq, 8h}}$ nebo impulsnímu hluku, jehož průměrná hladina špičkového akustického tlaku C je vyšší, než je stanoveno u kategorie třetí.

Nejvyšší přípustné hodnoty hluku se pro účely kategorizace nekorigují s ohledem na druhy činností, uvedených ve zvláštním právním předpisu 7).

Při nestandardních časových charakteristikách pracovní expozice, jimiž jsou: týdenní expozice rozdělená jinak než na pět osmihodinových směn (směny 10, 12-ti hodinové a pod.), menší počet směn než 5 za pracovní týden, proměnlivý počet hodin za pracovní týden, se pro zařazení práce do kategorií vychází z přípustné hodnoty stanovené pro pracovní týden zvláštním právním předpisem 7).

4. Vibrace

Kategorie druhá

Do druhé kategorie se zařazují práce, při nichž jsou osoby exponovány:

(a) vibracím přenášeným na ruce, jejichž souhrnná vážená hladina zrychlení $L_{vw, 8h}$ je vyšší než nejvyšší přípustná hodnota, stanovená pro osmihodinovou směnu zvláštním právním předpisem 7), snižená o 10 dB, však tuto nejvyšší přípustnou hodnotu nepřekračuje,

(b) celkovým horizontálním nebo vertikálním vibracím, jejichž vážená hladina zrychlení $L_{aw, 8h}$ je vyšší než nejvyšší přípustná hodnota stanovená pro osmihodinovou pracovní dobu zvláštním právním předpisem 7), snižená o 10 dB, avšak tuto nejvyšší přípustnou hodnotu nepřekračuje,

(c) po dobu trvání některé dílčí pracovní operace:

-vibracím přenášeným na ruce, jejichž souhrnná vážená hladina zrychlení L_{vw} je vyšší než 123 dB nebo

-celkovým horizontálním vibracím, jejichž vážená hladina zrychlení L_{aw} , je vyšší než 107 dB nebo

-celkovým vertikálním vibracím, jejichž vážená hladina zrychlení L_{aw} , je vyšší než 110 dB, není však překračována nejvyšší přípustná souhrnná vážená hladina zrychlení vibrací přenášených na ruce $L_{vw, 8h}$ nebo vážené hladiny zrychlení celkových horizontálních a vertikálních vibrací $L_{aw, 8h}$ stanovené zvláštním právním předpisem 7) pro osmihodinovou pracovní dobu.

Do druhé kategorie se zařazují také práce, při kterých dochází k expozici vibracím přenášeným na ruce nepravidelně jen v některých pracovních dnech, ale vždy po dobu kratší než 20 minut v osmihodinové směně, jejichž souhrnná vážená hladina zrychlení L_{vw} stanovená za dobu expozice je nižší než 140 dB.

Kategorie třetí

Do třetí kategorie se zařazují práce, při nichž jsou osoby exponovány vibracím přenášeným na ruce nebo celkovým horizontálním či vertikálním vibracím, jejichž souhrnná vážená hladina zrychlení $L_{vw, 8h}$ nebo vážená hladina zrychlení $L_{aw, 8h}$ překračuje nejvyšší přípustnou hodnotu stanovenou pro osmihodinovou pracovní dobu, avšak o méně než 10 dB.

Kategorie čtvrtá

Do čtvrté kategorie se zařazují práce, při nichž jsou osoby exponovány vibracím přenášeným na ruce nebo celkovým horizontálním či vertikálním vibracím, jejichž souhrnná vážená hladina zrychlení $L_{wv, 8h}$ nebo vážená hladina zrychlení $L_{aw, 8h}$ překračuje hodnotu stanovenou pro třetí kategorii. Nejvyšší přípustné hodnoty vibrací přenášených na člověka se pro účely kategorizace nekorigují s ohledem na druh činností, uvedených ve zvláštním právním předpisu 7).

Při nestandardních časových charakteristikách pracovní expozice, jimiž jsou: týdenní expozice rozdělená jinak než na pět osmihodinových směn (směny 10, 12-ti hodinové a pod.), menší počet směn za pracovní týden než 5 a proměnlivý počet hodin za pracovní týden, se daná práce kategorizuje na základě porovnání časově váženého průměru vážených hladin zrychlení vibrací, zjištěných v průběhu jednoho čtyřicetihodinového týdne s hodnotami určujícími zařazení práce do příslušné kategorie.

5. Neionizující záření a elektromagnetická pole

Kategorie druhá

Do druhé kategorie se zařazují práce

- (a) s lasery zařazenými podle zvláštního právního předpisu 8) do třídy III a,
- (b) při nichž jsou osoby exponovány ultrafialovému, viditelnému nebo infračervenému záření z technologických zdrojů, jehož hodnoty překračují 30 % nejvyšších přípustných hodnot stanovených zvláštním právním předpisem 8), avšak nepřekračují nejvyšší přípustné hodnoty,
- (c) vykonávané v prostředí, v němž se pohybují hodnoty elektromagnetických nebo magnetických polí o frekvenci od 0,1 Hz do 300 GHz v rozmezí 30% až 100 % nejvyšších přípustných hodnot stanovených zvláštním právním předpisem (Nařízení vlády č. 480/2000 Sb.)

Kategorie třetí

Do třetí kategorie se zařazují práce,

- (a) při nichž jsou osoby exponovány ultrafialovému záření, viditelnému záření nebo infračervenému záření z technologických zdrojů, jehož hodnoty překračují nejvyšší přípustné hodnoty stanovené zvláštním právním předpisem 8).
- (b) vykonávané v prostředí, v němž intenzita elektromagnetických nebo magnetických polí překračuje nejvyšší přípustné hodnoty, přičemž fyzikální povaha těchto polí umožňuje ochranu osob osobními ochrannými pracovními prostředky,
- (c) s lasery třídy III.b a IV.

6. Fyzická zátěž

Kategorie druhá

Do druhé kategorie se zařazuje práce

- a) převážně dynamická, vykonávaná velkými svalovými skupinami, při níž:
 - aa) celosměnový energetický výdej (netto) je u mužů v rozmezí od 4,5 MJ do 6,8 MJ, u žen od 3,4 MJ do 4,5 MJ a minutový přípustný energetický výdej (netto) se pohybuje u mužů v rozmezí 400 až 575 W (24,1 až 34,5 kJ.min⁻¹) a u žen v rozmezí 240 až 395 W (14,5 až 23,7 kJ. min⁻¹).
 - ab) směnová průměrná srdeční frekvence se pohybuje v rozmezí od 92 do 102 tepů. min⁻¹ u mužů i u žen, přičemž minutová srdeční frekvence při hlavní pracovní operaci nepřekročí ani **krátkodobě 150 tepů. min⁻¹**,
 - ac) **roční energetický výdej je větší než 2/3 přípustné hodnoty**, ale nepřekročí tuto hodnotu stanovenou zvláštním právním předpisem 4), jde-li o nerovnoměrnou zátěž v průběhu roku (sezónní práce), přičemž zátěž v průběhu celé pracovní doby nepřekročí minutový přípustný energetický výdej u mužů 34,5 kJ a u žen 23,7 kJ
- b) vykonávaná malými svalovými skupinami při převaze dynamické složky, při níž se:
 - ba) průměrná celosměnově vynakládaná svalová síla pohybuje v rozmezí 15 až 30% F_{max} nebo se vyskytují pracovní úkony vyžadující krátkodobě použít síly od 55 do 70% F_{max} maximálně 600x za osmihodinovou směnu, pokud je použito měřicí zařízení umožňující snížení 1x za sekundu, přičemž vynakládané síly, které jsou pravidelnou součástí pracovní činnosti, ani občasně nepřekročí 70 % F_{max},
 - bb) maximální počty pohybů v závislosti na vynakládaných svalových silách nepřekračují nejvyšší přípustné hodnoty počtů pohybů stanovené zvláštním právním předpisem 4), ale jsou vyšší než jejich dvoutřetinové hodnoty,
 - bc) počty pohybů vykonávaných malými svalovými skupinami ruky a prstů, například při práci s klávesnicí se pohybují v rozmezí 110 až 90 min⁻¹ při uplatnění svalových sil mezi 3

% až 6% Fmax , celkový počet pohybů nepřekročí 40 000 pro 3 % Fmax a 32 000 pro 6 % Fmax za osmihodinovou pracovní dobu.

c) vykonávána malými svalovými skupinami při převaze statické složky, při níž se průměrná celosměnově vynakládaná svalová síla pohybuje v rozmezí od 6 do 10 % Fmax a vynakládané svalové síly, které jsou pravidelnou součástí pracovní činnosti, ani občasně nepřekročí 45 % Fmax,

d) spojená s ruční manipulací s břemeny,

da) při které se hmotnost ručně přenášených břemen muži pohybuje při občasné manipulaci v rozmezí od 30 do 50 kg a při časté manipulaci v rozmezí od 15 do 30 kg nebo kumulativní hmotnost břemen přenášených za pracovní dobu je vyšší než 7 000 kg, ale nepřekračuje hodnotu 10 000 kg,

db) při které se hmotnost ručně přenášených břemen ženami pohybuje při občasné manipulaci v rozmezí od 15 do 20 kg a při časté manipulaci v rozmezí od 5 do 15 kg nebo je kumulativní hmotnost břemen přenášených za pracovní dobu vyšší než 4 500 kg, ale nepřekračuje hodnotu 6 500 kg.

Kategorie třetí

Do kategorie třetí se zařazují práce vykonávané za podmínek, kdy jsou překračovány limity stanovené pro kategorii druhou.

7.Pracovní poloha

Kategorie druhá

Do kategorie druhé se zařazují práce vykonávané převážně v základní pracovní poloze vstoje, v sedě nebo při střídání těchto poloh, kdy v průběhu práce se vyskytnou i podmíněně přijatelné a nepřijatelné pracovní polohy. Přitom součet doby prací vykonávaných v jednotlivých podmíněně přijatelných pracovních polohách je delší než 100 minut za osmihodinovou směnu, ale nepřesáhne 160 minut za osmihodinovou směnu a doby trvání jednotlivých podmíněně přijatelných pracovních poloh nepřekračují limit stanovený zvláštním právním předpisem 4). Celková doba práce v jednotlivých nepřijatelných pracovních polohách je vyšší než 20 minut, ale nepřekračuje 30 minut za osmihodinovou směnu. Zátěž prací v podmíněně přijatelných a nepřijatelných polohách se hodnotí pro jednotlivé části těla samostatně.

Celková doba práce v podmíněně přijatelných a nepřijatelných pracovních polohách nesmí překročit polovinu osmihodinové směny.

Kategorie třetí

Do kategorie třetí se zařazují práce vykonávané za podmínek, kdy jsou překračovány limity stanovené pro kategorii druhou.

8. Zátěž teplem

Kategorie druhá (nově definovaná kategorie- pozn.autora)

Do druhé kategorie se zařazuje práce vykonávaná za podmínek, kdy nejsou dodržovány důsledku tepelné zátěže z technologie přípustné mikroklimatické podmínky stanovené zvláštním právním předpisem 4), avšak míra tepelné zátěže osob ještě nevyžaduje omezení celkové doby této práce v jedné osmihodinové směně na dobu kratší než 8 hodin.

Kategorie třetí

Do třetí kategorie se zařazuje práce vykonávaná za podmínek, kdy nejsou dodržovány přípustné mikroklimatické podmínky stanovené zvláštním právním předpisem a ochrana zdraví osob vyžaduje úpravu doby práce v rozsahu stanoveném zvláštním právním předpisem 4).

Kategorie čtvrtá (nově definovaná kategorie - pozn autora)

Do čtvrté kategorie se zařazuje práce vykonávaná za podmínek, kdy jsou překračovány hodnoty přípustných mikroklimatických podmínek stanovených zvláštním právním předpisem 4) a ani při používání dostupných použitelných osobních ochranných pracovních prostředků a úpravy režimu práce nelze vyloučit poškození zdraví.

9.Zátěž chladem

Kategorie druhá

Do druhé kategorie se zařazuje práce

- a) trvalá, 9) vykonávaná na venkovních pracovištích,
- b) trvalá, vykonávaná v prostorách, v nichž jsou z technologických důvodů uměle udržovány teploty na hodnotách nižších než jsou uvedeny ve zvláštním právním předpisu pro daný energetický výdej, avšak operativní teploty t_0 nejsou nižší než $+4^{\circ}\text{C}$,
- c) spojená se střídáním pobytu v teple a v chladu, například v chladírnách a mrazírnách, více než patnáctkrát za pracovní dobu.

Kategorie třetí

Do třetí kategorie se zařazuje práce vykonávaná po dobu delší než čtyři hodiny za pracovní dobu v prostorách, v nichž je operativní teplota t_0 z technologických důvodů udržována na teplotě $+4^{\circ}\text{C}$ a nižší.

10. Psychická zátěž

Kategorie druhá

Do druhé kategorie se zařazuje trvalá práce

- a) ve vnuceném pracovním tempu,
- b) spojená s monotonií,
- c) vykonávaná v třisměnném a nepřetržitém pracovním režimu.

Kategorie třetí

Do třetí kategorie se zařazuje trvalá práce

- a) při níž působí kombinace **tří a více faktorů** uvedených ve zvláštním právním předpisu 4)
- b) vykonávaná pouze v nočních směnách.

11. Zraková zátěž

Kategorie druhá

Do druhé kategorie se zařazuje trvalá práce

- a) se zařízeními určenými k nepřetržitému monitorování činností strojů nebo zařízení, nebo kontrole výroby nebo výrobků prostřednictvím obrazovkových terminálů,
- c) při níž je potřebné rozeznávání kritických detailů, charakterizovaných hodnotou 0,0003 radiánu při kontrastu menším než 0,8.

Kategorie třetí

Do třetí kategorie se zařazuje trvalá práce

- a) při které je nezbytné používání zvětšovacíh přístrojů,
- b) spojená s technicky neodstranitelným oslňováním.

12. Práce s biologickými činiteli

Kategorie druhá

Do kategorie druhé se zařazují práce, jejichž obvyklou součástí nejsou činnosti spojené vědomým záměrem zacházet s biologickými činiteli nebo jejich zdroji nebo přenašeči, ale ze současné úrovně poznání nebo z vyhodnocení rizika provedeného v souladu se zvláštním právním předpisem 4) vyplývá, že je při jejich **vykonávání pravděpodobnost expozice biologickým činitelům 2 až 4 skupiny vyšší než u ostatní populace.**

Kategorie třetí

Do kategorie třetí se zařazují práce, jejichž obvyklou součástí jsou činnosti spojené vědomým záměrem zacházet s biologickými činiteli 2 a 3 skupiny nebo jejich zdroji nebo přenašeči. Práce zařazené do této skupiny vyžadují zřídit v zájmu ochrany populace kontrolované pásmo.

Kategorie čtvrtá

Do kategorie čtvrté se zařazují práce, jejichž obvyklou součástí jsou činnosti spojené vědomým záměrem zacházet s biologickými činiteli 4 skupiny nebo jejich zdroji nebo přenašeči. Práce zařazené do této skupiny vyžadují zřídit v zájmu ochrany populace kontrolované pásmo.

13. Práce ve zvýšeném tlaku vzduchu

Kategorie druhá

Do kategorie druhé se zařazují práce ve zvýšeném tlaku vzduchu do 100 kPa, které u prací pod hladinou odpovídají hloubce do 10 metrů.

Kategorie třetí

Do kategorie třetí se zařazují práce ve zvýšeném tlaku od 100 do 400 kPa, které u prací pod hladinou odpovídají hloubce od 10 do 40 metrů.

Kategorie čtvrtá

Do kategorie čtvrté se zařazují práce ve zvýšeném tlaku nad 400 kPa, které u prací pod hladinou odpovídají hloubce 40 metrů a více.

Součástí vyhlášky je i Příloha č.2 Limitní hodnoty ukazatelů biologických expozičních testů a podmínky odběru biologického materiálu pro provádění biologických expozičních testů. Přílohu č. 2, která je stáhnout na <http://www.mvcr.cz/sbirka/2003/sb147-03.pdf>

Odkazy k textu :

1) Směrnice Rady 83/477/EHS ze dne 19. září 1983 o ochraně zaměstnanců před riziky spojenými s expozicí azbestu při práci, ve znění směrnice 91/382/EHS.

Směrnice Rady 98/24/ES ze dne 7. dubna 1998 o bezpečnosti a ochraně zdraví zaměstnanců před riziky spojenými s chemickými činiteli používanými při práci.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/54/ES ze dne 18. září 2000 o ochraně zaměstnanců před riziky spojenými s expozicí biologickým činitelům při práci.

1a) § 82 odst. 2 písm. f) zákona č. 274/2003 Sb., kterým se mění některé zákony na úseku ochrany veřejného zdraví.

2) Nařízení vlády č. 178/2001 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví zaměstnanců při práci, ve znění nařízení vlády č. 523/2002 Sb.

Nařízení vlády č. 480/2000 Sb., o ochraně zdraví před neionizujícím zářením. Nařízení vlády č. 502/2000 Sb., o ochraně zdraví před nepříznivými účinky hluku a vibrací.

3) § 2 odst. 1 obchodního zákoníku

4) Nařízení vlády č. 178/2001 Sb., ve znění nařízení vlády č. 523/2002 Sb.

5) Nařízení vlády č. 25/1999 Sb., kterým se stanoví postup hodnocení nebezpečnosti chemických látek a chemických přípravků, způsob jejich klasifikace a označování a vydává Seznam dosud klasifikovaných nebezpečných látek, ve znění nařízení vlády č. 258/2001 Sb.

6) Vyhláška č. 50/1997 Sb., kterou se provádí zákon o některých opatřeních souvisejících se zákazem chemických zbraní.

7) Nařízení vlády č. 502/2000 Sb.

8) Nařízení vlády č. 480/2000 Sb.

jk

JE MNOHO DŮVODŮ PROČ PROSAZOVAT BEZPEČNOST PRÁCE

Následující řádky jsou určeny zejména pro vedoucí pracovníky, managery a představitele firem, kteří nemají jasno proč investovat do oblasti BOZP.

Podle odhadů ILO obsažených ve zprávě o bezpečnosti práce způsobují v celosvětovém měřítku pracovní úrazy a nemoci z povolání ztrátu ve výši zhruba **4 % světového hrubého domácího produktu. Ročně připraví o život 2 milióny lidí. Nemocemi které mají spojitost s pracovní činností, trpí asi 160 miliónů lidí. Počet pracovních úrazů, k nimž každý rok dochází, se odhaduje na 270 miliónů.** Přitom pracovní úrazy a nemoci z povolání nejsou nevyhnutelnou daní, se kterou se musí při pracovní činnosti počítat. **Je možné jim předcházet i zabránit.** Svědčí o tom velké rozdíly mezi jednotlivými světovými oblastmi, v některých částech rozvojového světa je totiž výskyt smrtelných úrazů až čtyřikrát vyšší než v nejbezpečnějších vyspělých zemích.

DOPADY NÍZKÉ ÚROVNĚ BEZPEČNOSTI PRÁCE

Vedle náhrad postiženým vznikají společnosti další náklady z titulu pracovních úrazů a nemocí z povolání:

- **Nižší konkurenční schopnost:** Mezinárodní institut pro rozvoj řízení v Lausanne (IMD) publikuje každý rok žebříček zemí podle míry jejich konkurenční schopnosti. Mezinárodní úřad práce porovnal tento žebříček s vlastním pořadím zemí podle úrovně bezpečnosti a ochrany zdraví při

práci. Výsledky ukazují silnou pozitivní korelaci mezi bezpečností práce a konkurenční schopností. K podobným výsledkům došlo i srovnání provedené v rámci Světového ekonomického fóra.

- **Předčasné odchody do důchodu:** V bohatých zemích je předčasné ukončení aktivní pracovní činnosti způsobeno asi ze 40 % špatným zdravotním stavem. invalidita zkracuje pracovní život v průměru o pět let a představuje ekvivalent 14 % celoživotní pracovní kapacity zaměstnané pracovní síly.
- **Nepřítomnost v práci:** Každý pracovní den se nedostaví do práce v průměru 5 % zaměstnanců, což může vyvolávat značné výkyvy v rozmezí od 2 do 10 procent, a to v závislosti na odvětví, typu práce a typu řízení.
- **Nezaměstnanost:** Průměrně jedna třetina nezaměstnaných lidí má sníženou pracovní schopnost, která nedosahuje takového stupně, aby jim poskytla nárok na invalidní důchod nebo dávku při pracovní neschopnosti, ale snižuje jejich zaměstnatelnost.
- **Chudší domácnosti:** Pracovní úraz jednoho pracovníka může vážně ohrozit příjem domácnosti. Například v USA ztratí pracovníci, kteří dostanou částečný invalidní důchod v důsledku pracovního úrazu, v následujících pěti letech 40 % svého příjmu. V řadě případů se musí i další členové rodiny vzdát svého zaměstnání vzhledem k náročnosti péče o zraněného pracovníka. Tím se dále sníží příjem domácnosti.

DOPADY NÍZKÉ ÚROVNĚ BEZPEČNOSTI PRÁCE V PODNICÍCH

Zanedbání bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v podnicích má tyto důsledky:

- ▶ vyšší nemocnost a větší objem nevyužitého času vedoucí ke ztrátám produktivity,
- ▶ menšímu využití nákladného výrobního zařízení a možnému snížení úspor z množství,
- ▶ nízkou morálku vedoucí ke snížení produktivity,
- ▶ plýtvání dovednostmi a zkušenostmi zaměstnanců,
- ▶ nevyužití podnikových investic do výcviku a potíží při získání kvalitních zaměstnanců,
- ▶ placení náhrad nebo odškodnění zraněným a nemocným pracovníkům nebo rodinným příslušníkům při úmrtí pracovníků v důsledku pracovních úrazů a nemocí z povolání,
- ▶ zvýšené náklady při řešení vzniklých sporů a výplatu prémie za ztížené pracovní podmínky a prostředí.

K dalším důsledkům patří vyšší sazby pojistného účtované pojišťovnami, vyšší míra poškození strojů, zařízení a objektů v důsledku nehod, pokuty vyměřené orgány inspekce, spory s odborovými organizacemi, veřejnými orgány a místní komunitou, ztráta dobré pověsti, narušení vztahů se subdodavateli a v případě rozsáhlých porušení nebo závažných důsledků dokonce uzavření provozu nebo odnětí povolení k činnosti.

Přímé náklady způsobené podnikům jsou vysoké. V EU byly roční ztráty pracovních úrazů vyčísleny na 150 milionů pracovních dnů a částka kterou průmyslové podniky platí na pojištění, činí 20 miliard eur. Podniky v USA vynaloží ročně 170,9 miliard dolarů v souvislosti s pracovními úrazy a nemocemi z povolání.

PROSAZOVAT GLOBÁLNÍ KULTURU BEZPEČNOSTÍ PRÁCE

Z celosvětového hlediska je nejčastější příčinou smrti v souvislosti s vykonávanou prací rakovina (odhadem 32 % úmrtí), dále jsou to nemoci srdce a oběhového systému (23 %), pracovní úrazy (19 %) a nakažlivé nemoci (17 %). Většině těchto předčasných úmrtí bylo pravděpodobně možné zabránit. **ILO proto vyzvalo k budování celosvětové kultury bezpečnosti práce. Zdůrazňuje zejména klíčovou roli vedení podniků, která by měla dát této oblasti potřebnou prioritu.** Firmy, které zavedly systém řízení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci podle doporučení ILO (OSH-MS) vykazují podstatně lepší výsledky v bezpečnosti i produktivitě. Významnou úlohu v této oblasti hrají odbory. Čím jsou silnější, tím je pracoviště bezpečnější.

Členské státy ILO věnují bezpečnosti práce zvýšenou pozornost. Na podrobný dotazník ILO týkající se průzkumu BOZP odpovědělo 102 členských států a 47 reprezentativních organizací zaměstnavatelů a pracovníků. Z jejich odpovědí vyplynulo, že vysokou prioritu má dodržování standardů ILO a dalších instrumentů, jako jsou kodexy, směrnice a rady pro praxi.

ILO se neustále snaží zlepšovat provádění standardů bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, a to na základě dvou strategií: integrovaného přístupu, který je zaměřen na využití veškeré aktivní politiky organizace a spolupráce s členskými státy k dosažení efektivní bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, a využívání dobrovolných opatření, zejména závazků k širokému využití nových směrnic pro systémy řízení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

BEZPEČNOST PRÁCE PRIORITY

Úrazy a nemoci z povolání vždy mají nějakou příčinu. Nemuselo by k nim docházet, kdyby existovala řádná prevence. Proto je co nejvyšší standard bezpečnosti a ochrany zdraví při práci společným zájmem všech pracovníků, zaměstnavatelů i státu. Toto konstatování lze označit za klíčové poselství panelové diskuse, která proběhla při příležitosti dne bezpečnosti práce v Ženevě. Zástupci pracovníků a zaměstnavatelů diskutovali spolu s experty o způsobech a postupech vytváření a prosazování kultury bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v globalizujícím se světě. Generální ředitel ILO při této příležitosti připomněl, že **dva miliony mužů a žen umírají v souvislosti s výkonem svého povolání a že myšlenky na úděl všech, kteří se stanou oběti pracovních úrazů a nemocí z povolání by nás měly mobilizovat k maximálnímu úsilí**. Otázky bezpečnosti a zdraví jsou navíc oblasti, kde je možné bez potíží dojít ke konsenzu. Představitel MKSO, největší mezinárodní odborové konfederace, k tomu uvedl, že program ILO zaměřující se na práci v důstojných podmínkách je základnou pro kulturu bezpečné práce. Spolu s mluvčím zaměstnavatelů se shodli na tom, že zaměstnanci musí dostat větší pravomoc a sehrát při vytváření a prosazování této kultury větší roli než doposud. Podniky se musí postarat o organizační zabezpečení a odpovídající výcvik zaměstnanců. Musí být také plně uplatněny sankce proti těm, kteří porušují pravidla stanovená právními předpisy. Kromě toho prosazování bezpečné a zdravé práce by mělo mít co nejširší podporu v médiích a ve veřejnosti.

Zdá se, že všechny signály napovídají tomu, že zabezpečení oblasti BOZP je v současnosti prioritou ve všech společnostech v ČR. Bohužel každodenní praxe nás v mnohých případech přesvědčuje o opaku. Věříme však, že tlaky, které jsou vyvíjeny ze všech stran přinesou nakonec úspěch. Termín **pracovní pohoda** se stane realitou.

jk.

CO JE TO CEN A JAKÉ PUBLIKACE VYDÁVÁ

Není daleko doba kdy fakticky vstoupíme do Evropské unie. Přípravenost nás všech však mnohdy není úplná. Na našich stránkách, počínaje tímto vydáním, se budeme snažit přinášet informace, které by měly usnadnit orientaci ve vztahu EU a bezpečnost práce.

CEN je Evropský výbor pro normalizaci. Publikace, které vydává jsou výsledkem technické práce odborníků a označují se jako:

- **Evropská norma** (European Standard, **EN**)
- **Technická specifikace** (Technical Specification, **CEN/TS**)
- **Technická zpráva** (Technical Report, **CEN/TR**)
- **Dohoda** (CEN Workshop Agreement, **CWA**)
- **Pokyn** (**CEN** Guide)

Uvedené publikace lze rozdělit do dvou skupin podle toho, zda se jedná o publikace normativního nebo informativního charakteru. Normativní dokumenty (publikace) jsou evropská norma a technická specifikace, zbývající dokumenty jsou informativní.

Evropská norma – EN je určena k povinnému převzetí na národní úrovni tím, že dostane status národní normy, a současně se zruší národní normy, které jsou s ní v rozporu. Přejímá se pod označením ČSN EN. Text evropské normy se musí převzít bez jakýchkoliv změn. Evropská norma se přijímá vážným hlasováním všech členů CEN po předchozím veřejném projednání návrhu EN. Jakmile se zahájí práce na evropské normě, neměli by členové CEN vydávat žádnou novou, nebo revidovanou národní normu (tzv. standstill).

Přiznání statutu národní normy znamená, že se na národní úrovni vydá identický text EN a nebo se EN schválí k přímému používání jako národní norma. EN se vydává ve třech oficiálních jazycích (anglickém, německém, francouzském). Jiná jazyková verze, čili překlad do národního jazyka členu, se notifikuje a v kopii zasílá Řídícímu centru CEN.

Schválení EN k přímému používání jako národní normy se může realizovat buď vydáním samostatného listu, nebo oznámením v oficiálním věstníku dotyčného členu. V ČR je to Věstník ÚNMZ (Úřadu pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví). U evropské normy se v souladu s pravidly předpokládá prověrka maximálně po pěti letech.

Technická specifikace – CEN/TS je dokument, který je náhradou za dříve vydávané evropské předběžné normy (ENV). Technická specifikace se vydává v těch oborech, kde je potřeba určitých pokynů, problematika však ještě natolik stabilní, aby mohla být vydána formou EN. Technická specifikace se stejně jako EN přijímá vážným hlasováním všech členů CEN, neplatí však tzv. standstill jako u evropské normy. Pro členy CEN není povinností přejímat technickou specifikaci do národních norem. TS je však nutno oznámit a zpřístupnit na národní úrovni. U nás lze TS vydat pod označením ČSN CEN/TS, popř. ČSN P CEN /TS. Není zároveň nutno rušit národní normy, které jsou s technickou specifikací v rozporu. TS se vydává alespoň v jednom oficiálním jazyku. Podle pravidel se předpokládá prověrka po třech letech s tím, že životnost dokumentu může být prodloužena o další tři roky.

Technická zpráva – CEN/TR je informativní dokument, který je náhradou za dříve vydávané zprávy CEN (CEN Report, CR). Může se týkat například textu návrhu evropské normy, který neprošel při hlasování, nebo kterékoliv technické záležitosti, pokud je vhodné o ní informovat. TR schvaluje technická komise (TC) nebo technický výbor (BT), přijímá se souhlasem prosté většiny, životnost tohoto dokumentu není omezena. U nás lze TR vydat pod označením původní ČSN.

Dohoda – CWA je nový typ dokumentu. Vzniká na pracovním jednání odsouhlasením účastníků. Neplatí tzv. standstill, ani není nutno rušit národní normy. Po třech letech se má dokument prověřit. U nás lze dohodu vydat jako publikaci ČSNI.

Pokyn – GEN Guide je interní dokument normalizačního systému, který obsahuje informace o principech a politice normalizace, o postupech při tvorbě norem a podobně. Schvaluje jej generální shromáždění (AG) nebo správní rada (CA) nebo technický výbor (BT) prostou většinou. Jeho životnost není omezena. U nás lze vydat jako publikaci ČSNI.

Jsou české technické normy závazné?

Novela zákona č. 22/1997 Sb. (provedená zákonem č. 71/2000 Sb.) přinesla nově základ k vymezení postavení ČSN v soustavě předpisů ČR tím, že výslovně stanoví: česká technická norma není obecně závazná (viz § 4). Z toho vyplývá, že ČSN nejsou považovány za právní předpisy a není stanovena obecná povinnost jejich dodržování. To ale neznamená, že taková povinnost nemůže vyplynout z jiného právního aktu. V praxi nastávají tyto možné případy:

Pokyn nadřízeného

V zaměstnaneckých vztazích může vzniknout povinnost řídit se ustanoveními ČSN, jestliže nadřízený (zaměstnavatel) s těmito ČSN zaměstnanec řádně seznámí. Jestliže k tomu dojde, je dodržování ČSN pracovněprávní povinností. To lze odvodit z ustanovení § 273 odst. 1 zákoníku práce, podle kterého jsou ostatní předpisy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci i normy.

Smlouva

Jestliže mezi účastníky obchodního vztahu, založeného smlouvou podle občanského nebo obchodního zákoníku dojde k ujednání o tom, že například zboží nebo činnosti, které jsou předmětem této smlouvy, musí splňovat požadavky konkrétní ČSN, stává se plnění této ČSN právní povinností. Jejich nedodržení pak způsobuje právní následky stanovené pro případ nedodržení smlouvy.

Rozhodnutí správního orgánu

Povinnost dodržet určitou ČSN může být stanovena v rozhodnutí, které správní orgán vydá na základě zmocnění uvedeného v zákoně. Jako příklad lze uvést právní úpravu, uvedenou v zákoně č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon v § 66 stanoví mimo jiné, že stavební úřad stavebním povolením zabezpečí danými podmínkami dodržování technických norem. Pokud tedy ve stavebním povolení je stanoveno, že stavba musí splňovat požadavky určitých ČSN, jde o povinnost právní. Důsledkem nesplnění této povinnosti je to, že stavba nebude kolaudována a tedy ji nebude možné používat.

Právní předpisy

Některé právní předpisy (tj. předpisy publikované ve Sbírce zákonů, a nebo i vyhlášky obcí) určitým způsobem odkazují na ČSN. Stanoví tak přímo či nepřímo povinnost dodržovat technické normy, ale jen těm subjektům, kterým daný právní předpis stanoví konkrétní povinnosti. Nezávaznost ČSN, vyplývající ze zákona č. 22/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů, nelze tedy považovat za dramatickou změnu. Právní řád České republiky obsahuje totiž řadu předpisů, které stanoví přímo či nepřímo povinnost řídit se technickými normami. Lze proto doporučit, aby všechny podniky ve vlastním zájmu dodržovaly zejména ta ustanovení ČSN, která se týkají ochrany oprávněného zájmu, tj. zájmu na ochraně života, zdraví a bezpečnosti osob a zvířat, majetku a životního prostředí.

Například podle § 46a odst. 4 stavebního zákona jsou autorizovaní architekti, inženýři či technici povinni při své odborné činnosti chránit oprávněné zájmy. Je tedy na osobní zodpovědnosti a profesní úrovni těchto autorizovaných osob, jak budou ČSN v praxi uplatňovat. Lze konstatovat, že nynější stav obecné nezávaznosti ČSN se podstatně přiblížil obvyklému stavu ve státech s liberální ekonomikou, kde se uplatňuje pojetí, ve kterém se dodržení nezávazných národních norem považuje za důkaz souladu s požadavky právního řádu.

jk

ŠKOLENÍ ŘIDIČŮ TZV. REFERENTSKÝCH VOZIDEL.

Diskutovanou otázkou, na níže se vyskytují rozdílné právní názory, zda zaměstnavatel musí proškolenovat řidiče tzv. referentských vozidel (toto označení je zavedené, ale nepřesné, protože velice často v současné době jde o vedoucí zaměstnance, kterým je osobní auto svěřeno jak pro služební, tak pro soukromé účely).

Je nutné říci, že **taková povinnost zaměstnavatele není žádným právním předpisem stanovena a ani z něj nevyplývá a stejně tak není stanovena povinnost zaměstnanců se zmíněných školení zúčastnit.**

To se týká jak školení o organizaci práce a pracovních postupech při provozování silniční dopravy podle nařízení vlády 168/2002 Sb., tak i školení o dopravních předpisech. Nejde totiž o činnost řidiče z povolání, neboť řízení motorového vozidla není součástí pracovních povinností zaměstnance, tj. druhu práce sjednaného v pracovní smlouvě, respektive pracovní náplni vedoucí funkce, do níž byl zaměstnanec jmenován. To platí přesto, že řízení vozidla je předmětem pracovního vztahu zaměstnance, který vozidlo používá k zajištění výkonu své práce, nikoliv však při jejím výkonu. Zpravidla jde o způsob přepravy zaměstnance na pracovní cestě. Veškeré pracovní povinnosti zaměstnance - pokud zákon výslovně nestanoví jinak - je totiž nutné odvozovat právě ze sjednaného druhu práce.

Nic však nebrání zaměstnavateli zajišťovat pro tyto řidiče vozidel školení o organizaci práce a pracovních postupech v silniční dopravě, stanovených nařízením vlády 168/2002 Sb., jakož i o dopravních předpisech. Taková školení však mohou mít výlučně povahu nabídky zaměstnavatele zaměstnanci a nemůže být stanovena povinnost zaměstnancům se jich zúčastnit. Může jít tedy jen o dobrovolnou účast těchto zaměstnanců na takových školeních.

Na druhé straně je věcí zaměstnavatele, zda zaměstnanci k zajištění výkonu práce přidělí vozidlo či nikoliv. Pokud by podmínil přidělení vozidla účastí na těchto školeních, nebylo by to možné považovat za jednání odporující zákonu.

Lze tedy konstatovat, že pokud je splněna podmínka o přidělení vozidla v závislosti na školeních má opakované školení řidičů tzv. referentských vozidel stejnou periodu jako pravidelné školení BOZP, které je zaměstnavatel povinen organizovat (zpravidla 1x ročně). Náplň školení by měla být v tomto rozsahu:

Návod na obsluhu druhů a typové řady vozidel.

Nařízení vlády č. 168/2002 Sb., včetně přílohy věnované silniční dopravě.

Přezkoušení.

jk.

POZNÁMKA K PŘESTÁVKÁM V PRÁCI.

Přestávky v nepřetržitém provozu

Nárok na půlhodinovou přestávku má nejpozději po čtyřech a půl hodinách nepřetržité práce každý zaměstnanec. Někdy je to však problém. Co když třeba u pultu ostrahy pracuje jen jeden zaměstnanec? Jako další příklad lze uvést zdravotnictví. Kolikrát chod oddělení zabezpečuje jedna zdravotní sestra a jeden lékař, stejně jako jedna osádka vozu Rychlé záchranné služby zajišťuje neodkladnou zdravotní péči v určené oblasti. Co dělat?

Když na přestávku není čas

Je nevhodné, aby zaměstnavatel povolával do práce další zaměstnance jen kvůli přestávce v práci, když jinak může celou směnu zastat jeden pracovník nebo jedna osádka. V těchto případech je již na začátku pracovní směny zřejmé, že zaměstnanec nebude moci přestávku čerpat. Někdy se překážky objeví v průběhu směny. To je případ komplikované operace, při níž nelze zajistit vystřídaní lékařů a sálových sester. Rovněž pracovníci údržby musí zajistit naléhavou hava-

rijní opravu, aby nevznikla ještě větší škoda. V těchto situacích není možnost vystřídání zaměstnanců jen proto, aby mohli čerpat půlhodinovou přestávku. Zaměstnavatel je ale povinen zajistit pro zaměstnance přiměřenou dobu na jídlo a oddech i v rámci provozu, který nemůže být přerušen. Například formou konzumace jídla na pracovišti, nebo za podmínky, že stravování nemusí být kvůli neodkladné práci dokončeno.

Bezpečnostní přestávka má přednost

Vedle přestávek v práci upravuje zákoník práce ještě bezpečnostní přestávky. Obecně se tak má při jednotvárné činnosti, která jednostranně zatěžuje organismus, předcházet poškození zdraví zaměstnanců a úrazům. Praxe je daleko složitější, na různé činnosti navazují další předpisy, které přestávku upravují. Zaměstnavatelé často využívají neznalosti pracovníků i v případě čerpání přestávek. Spor se svým zaměstnavatelem vedl řidič autobusu, který čerpal na stanovené trase přestávku na jídlo. Zaměstnavatel měl za to, že když se takto nají a zároveň si odpočine, nemá už na bezpečnostní přestávku nárok. Takže tuto přestávku zaměstnanci neplatil. V tomto případě je však třeba vycházet z toho, že bezpečnostní přestávka má přednost. Pokud se sloučí bezpečnostní přestávka s přestávkou na jídlo a oddech, což právní předpis umožňuje, pak je tato sloučená přestávka placená.

Co je dobré vědět o přestávkách?

- Půlhodinová přestávka na jídlo a oddech je neplacená a nezapočítává se do pracovní doby
- Zaměstnanec má na ni nárok nejpozději po čtyřech a půl hodiny nepřetržité práce.
- Pokud musí zaměstnanci jíst, aniž mohou přerušit práci, jde i v této době o výkon práce. Započítá se tedy jako odpracovaná (placená) doba.
- Bezpečnostní přestávky jsou započítávány do výkonu práce a náleží za ně mzda, respektive plat.
- Přestávka na kojení se započítává do pracovní doby a poskytuje se za ni náhrada mzdy ve výši průměrného výdělku.

Fotografie na závěr...

...nový způsob jak se dostat na střechu a nebo spíše do pekel !

